

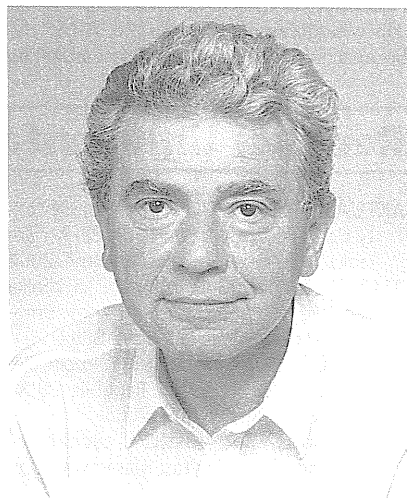
liší metodou (odmítá jeho tainovskou orientaci) a akcenty na jiná vývojová údobí než on (Nejedlý: husitství-obrození-doba Smetanova; Helfert: barok-klasicismus [včetně hudebních emigrantů], doba Smetanova a léta po něm). V *České moderní hudbě* (Olomouc 1936) vytvoří katechismus svých názorů na náš hudební vývoj, metodicky se zase význačně liší od Nejedlého a jeho Sovětské hudby vycházející přibližně v téže době. Pochopí i zjevy tehdy nové, moderní a umělecky progresivní (jako Bohuslava Martinů), tasí meč např. za Vítězslava Nováka nebo Leoše Janáčka aj. Smetanu nevykládá jako mešsášský zjev, nýbrž jako umělce, jenž navázal na myslitelský typ beethovenovský a na vynikající mistry své doby, např. na Liszta a Wagnera. Hudbu viděl očima evropsky orientovaného badatele. Uvědomil si význam archivního studia pro svou hudební vědu (1919 založil *Hudební archiv* Zemského moravského muzea). Z Itálie přivezl r. 1935 mikrofilmy hlavních Myslivečkových oper, objevil význam Václava Pichla (šéfa milánské La Scala). Orientoval se moderně (fenomenologie, strukturalismus) a stavěl do ústředí zájmu hudební dílo (artefakt). Stal se bojovníkem za hudební výchovu (kolem 1930), přispíval do Indexu, vystupoval proti kulturní orientaci hitlerovského Německa (po 1933), postavil se do čela brněnské odbočky Výboru pro pomoc demokratickému Španělsku. Čekal ho tvrdý osud: Dne 14. 11. 1939 byl zatčen gestapem, vláčen věznicemi (Špilberk, Kounicovy koleje, Breslau, tj. Wrocław, Wohlau), propuštěn jako nevléčitelně chorý, ale znovu pak zatčen (Praha, Pankrác; Terezín). Ve Wohlau píše své vyznání *Moje literární plány*. Roku 1942 je ještě pln naděje. Touží založit Státní hudebněhistorický ústav, chce dokončit svá díla o Smetanovi, Janáčkově, Bendovi, napsat např. Filozofii hudby, vytvořit tezaurus české duchovní písně nebo vydat Amsterodamský nebo Jistebnický kancionál. „V době svého věznění jsem poznal, jak mám svou vědu rád“, napsal v Literárních plánech. Věřil, že mu zase zasvitne „smetanovské slunce“. Nedočkal se. Dožil se sice svobody, ale po převozu z Terezína zemřel v nemocnici Na Bulovce (Praha) na skvrnitý tyfus. Psal se 18. květen 1945. My, kteří jsme přišli po něm, navazuje-

me na jeho odkaz. Profesori Racek, Bohumír Štědroň, Blažek, doktoři Theodora Straková a Karel Vetterl, ale i my mladší (Jiří Vyslouzil, moje maličkost, Jiří Fukač, Miloš Štědroň aj.) uplatňujeme Helfertovy myšlenky a rozvíjíme je dále. Předáváme je svým žákům a žákům našich žáků. Helfertův odkaz žije. Náš muzikolog se vzdal baronského titulu. Byl svobodomyšlný, věřil v bratrské pouto lidí dobré vůle. Je pro nás velkým vzorem nejen vědecky, nýbrž i lidsky. Položil život za ideál lidství. Dosahujeme jeho výšin?

R. PEČMAN

K nedožitým 70. narozeninám Jiřího Fukače

Dne 15. ledna 2006 by se dožil 70. narozenin Jiří Fukač, profesor Masarykovy univerzity v Brně, jeden z vůdčích představitelů české i evropské hudební vědy.

Jiří Fukač odešel od své práce nedlouho před dovršením 67 let (zemřel 22. listopadu 2002), víc než rok pronásledován těžkou nemocí. Co dokázal ve svém oboru během svého života i doby studií hudební vědy na brněnské univerzitě (promoval v roce 1959 s diplomovou prací *Křížovnický hudební inventář*) do své smrti je více než obdivuhodné. Posedlost hudební vědou a prací vů-

bec byla totiž pro Jiřího Fukače životním programem.

Ve své vědecké činnosti projevoval Jiří Fukač mimořádně široký záběr, profiloval se zejména v oblasti hudební historiografie, estetiky, sémiotiky, pedagogiky, sociologie, metodologie hudební vědy a hudební lexikografie. V letech tzv. normalizace mu bylo znemožněno přednášet a cestovat, stal se vědeckým pracovníkem Kabinetu pro hudební lexikografii při brněnské Filozofické fakultě, kde se aktivně redakčně a autorsky podílel na přípravě *Slovníku české hudební kultury*, jednoho z vrcholných vědeckých projektů české muzikologie vůbec. Po roce 1990 byl ustaven vedoucím uměnovědné katedry, po jejím rozdělení vedoucím Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty až do roku 1998, kdy se stal prorektorem Masarykovy univerzity pro zahraniční vztahy a public relations (do roku 2001).

Ve svém oboru publikoval Jiří Fukač 11 knižních monografií a učebnic (jeho spis *Pojmosloví hudební komunikace* byl vydán v řadě evropských zemí) a asi 250 odborných studií doma i v cizině. Přednášel na

řadě zahraničních univerzit a v roce 1993 byl hostujícím profesorem vídeňské univerzity. Za svoji práci získal Fukač mnoho ocenění, jmenujme alespoň *Cenu Adalberta Stiftera za rozvoj česko-německých vztahů* a jmenování členem – korespondentem Rakouské akademie věd ve Vídni.

To hlavní, v čem spatřujeme nenahraditelný přínos Jiřího Fukače pro muzikologii jako vědní obor, byla jeho univerzálnost a pronikavá koncepčnost spjatá se schopností mimořádně velkého záběru hudebně-historického, teoretického, estetického, stejně jako pedagogického. Je zřejmé, že bude i nadále vyzařovat svůj vliv prostřednictvím svého odkazu, tedy svého díla vědeckého, pedagogického, organizačního, ale i prostřednictvím toho, jak se zapsal do myslí těch, kteří s ním přišli do styku.

P. MACEK

Redakci Universitas došlo

AKTUÁLNÍ SLOVAKISTIKA. Brněnské texty k slovakistice VII. Ed.: I.Pospíšil, M. Zelenka. Masarykova univerzita v Brně, 2004

ALMANACH 2003. I. ortopedická klinika Lékařské fakulty MU FN u sv. Anny, Brno. Masarykova univerzita v Brně, 2004

ANNUAL REPORT. SUMMARY. Public Defender of Rights Czech Republic 2004. Masaryk University, Brno 2005

Bělka Luboš, Buddhistická eschatologie. Šambhalský mýtus. Masarykova univerzita Brno, 2004

I. celofakultní konference o studiu na Lékařské fakultě MU Brno. Sborník přednášek 17. ledna 2005. Masarykova univerzita v Brně, 2005

CENTRAL EUROPEAN NMR DISCUSSION GROUPS 20th NMR VALTICE. 4.-6. dubna 2005. Masarykova univerzita v Brně, 2005

Česko-slovenská historická ročenka 2004. Masarykova univerzita v Brně, 2004

Člověk-příroda-kultura. Sborník z konference. Trnava 9. – 10. 12. 2004. Masarykova univerzita v Brně, 2005

Dočkal Vít, Vratký vzlet fénixe. Česko-slovenská strana lidová 1988-1990. Masarykova univerzita v Brně, 2004

Evropská lidová strana a její členské strany. Stanislav Balík, Vít Hloušek (eds.) Břetislav Dančák, Petr Kaniok, Lubomír Kopeček, Miroslav Mareš, Markéta Pitrová, Jakub Šedo. Masarykova univerzita v Brně, 2004

Evropské finanční systémy. Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference 21. 6. – 23. 6. 2005. Masarykova univerzita v Brně, 2005

POKRAČOVÁNÍ NA STRANĚ 64